

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Poznań, dni 2 sierpnia 2021 r.

Pan Jarosław Gowin
Wiceprezes Rady Ministrów

Szanowny Panie Premierze

Dziękując za spotkanie i dyskusję w dniu 29 lipca br., przesyłam poniżej syntetyczne uwagi Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej odnoszące się do poruszanych zagadnień. Nasze uwagi sporządzone są z pozycji gmin z obszarami wiejskimi. Jednocześnie powtarzam to co podkreślaliśmy podczas spotkania: propozycje generalnie odnoszące się do sfery PIT, będące tylko częścią tzw. Polskiego Ładu są bardzo trudne do syntetycznej oceny, bez znajomości założeń zmiany ustawy o finansach publicznych i ustawy o dochodach JST.

Jeśli chodzi o sam PIT, jego zmianę i implikacje dla gmin z obszarami wiejskimi – przedstawiam Panu Premierowi następujące uwagi i wnioski:

Uwagi i wnioski - związane z rządowym programem Polski Ład, dotyczące projektu ustawy: o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw.

1. Szacowany przez MF ubytek dochodów z PIT dla JST w 2022 roku to **15,4 mld zł**, co oznacza spadek **25,7%** dochodów z PIT dla wszystkich JST w wyniku zmian przepisów podatkowych. W kolejnych latach spadek nieznacznie będzie się zmniejszał: od 15,2 (w 2023 roku) do ok.14 mld zł (w 2031 roku). Łącznie w dekadzie JST stracą **145 mld zł**.

(Szacowana wysokość dochodów z PIT, przed zmianą przepisów w 2023 roku, to planowane dochody z PIT roku 2021 powiększone o wskaźnik wzrostu PKB -4,3%. Planowane dochody JST w 2021 roku – 57,4 mld zł, szacowane przez nas dochody z PIT JST w roku 2022 to 1,043 (dynamika PKB) X dochody planowane z PIT na 2021 rok= 59,8 mld zł).

2. Szacowny spadek dochodów gmin wiejskich w 2022 roku to **2,44 mld zł**, gmin miejsko-wiejskich **2,22 mld zł**. Spadek ten w roku 2022 i kolejnych latach dla gmin wiejskich to ponad **40%** nadwyżki operacyjnej z **roku 2020**. Z tego tytułu większość gmin z obszarami wiejskimi w kolejnych latach po zmianie przepisów o PIT utraci zdolność kredytową wynikająca z art.243 ustawy o finansach publicznych oraz może zakończyć rok budżetowy deficytem operacyjnym uniemożliwiającym dalsze funkcjonowanie jednostek.

3. W roku **2022 i 2023** każda gmina z obszarami wiejskimi będzie traciła proporcjonalnie ponad $\frac{1}{4}$ dochodów z PIT jakie by ona osiągała przed zmianą przepisów. Natomiast po roku 2023 nastąpi znaczące zróżnicowanie zmian spadku dochodów z PIT. Gminy o małym potencjale dochodów opodatkowanych PIT będą więcej tracić niż gminy mające dobrze zarabiających mieszkańców.

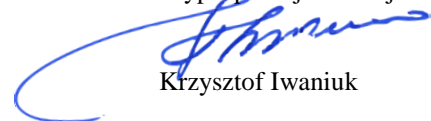
(W latach 2022 i 2023 dla określenia udziału w dochodach z PIT dla poszczególnych gmin przyjmowane są okresy z lat 2020 i 2021 oraz bieżące wpływy- tj. okresy przed zmianą przepisów - każda gmina starci proporcjonalnie ok. 25-26%. W kolejnych latach (od roku 2024) udział dochodów z PIT zostanie określony na podstawie rzeczywistych wpływów z PIT od mieszkańców - po zmianie przepisów podatkowych. Ze względu na podniesienie kwoty wolnej od podatku (30 tys. zł), mieszkańcy o niskich świadczenia emerytalnych (do 2,5 tys. zł) oraz nisko zarabiający pracownicy nie będą płacić podatków. Zatem gminy, które mają w strukturze podatników większość mieszkańców o niskich dochodach do opodatkowania stracą najwięcej procentowo, natomiast bogate „mniej” niż 25%. Potwierdza to fakt rozkładu dochodu z PIT w gminach wiejskich w roku 2021 w przeliczeniu na mieszkańca, gdzie mieści się on od kwoty niespełna 210 zł w gminie Radziłów do 3 650 zł w gminie Michałowice, przy medianie 618 zł.).

4. W latach 2022 oraz 2023 ubytek w dochodach z PIT w gminach wiejskich **nie zostanie w żaden sposób zrekompensowany subwencją wyrównawczą czy równoważącą, ponieważ dane dla ustalenia subwencji wyrównawczej czy równoważającej przyjmowane są z 2 letnim opóźnieniem.** W latach następnych naliczana subwencja będzie opierać się o kwoty podatkowe ze zmniejszonymi wpływami z PIT, co również w nie zrównoważy ubytków dochodów.
5. Szacowny ostateczny ubytek z tytułu proponowanych zmian w podatkach wg projektu ustawy to **13,7 mld zł** w kolejnych 3 latach, potem w okolicach 13 mld zł. Mniejszy ogólny ubytek dochodów gmin ze zmian przepisów projektowanej ustawy, niż ubytek z samych zmian w PIT dot. „zmniejszenia klina podatkowego” (**15,4 mld zł w 2022 roku**) – wynikać ma z uwzględnienia przez MF „uszczelnienia systemu podatkowego”, które to uszczelnienie, naszym zdaniem, ma mały wpływ na dochody z PIT na obszarach wiejskich. **Zatem przyjmujemy, dla naszych opinii, kwotę 2,44 mld zł ubytku w PIT gmin wiejskich na rok 2022.**
6. Ustawa wprowadza znaczącą podwyżkę dla drobnych przedsiębiorców oraz tzw. klasy średniej, nie daje większych lub żadnych korzyści przeciętnie zarabiającym, a obywatele o niskich dochodach nie odnoszą bezpośrednich korzyści z oszczędności podatkowych przy nadmiernie rosnącej inflacji, szczególnie wzrostu cen energii, leków, eksploatacji mieszkań czy żywności. Strata JST na podatkach PIT ma być źródłem wzrostu nakładów (**np. 12,3 mld zł w 2022 roku**) na NFZ – jako pokłosie „nieodliczalnej” składki zdrowotnej od podatku i podwyższenie kwoty wolnej od podatku dochodowego. Dlatego nie akceptujemy zmian w podatku PIT kosztem samorządów, natomiast zwiększane nakłady na NFZ powinny pochodzić bezpośrednio z budżetu państwa.

7. Ponadto wnioskujemy o udział w podatku ryczałtowym, który jest również podatkiem osobistym, a nie wpływa jego część do budżetów gmin. Niniejszy projekt ustawy, tak jak zmiany w roku 2020, przesuwa część podatników PIT do sfery podatku ryczałtowego, co pomniejsza wpływy z PIT do gmin.
8. Uwzględniając malejące zasoby własne i źródła dochodów gmin z obszarami wiejskimi w kontekście pogłębiających się różnic w standardach życia mieszkańców wsi i miast, a tym samym w infrastrukturze technicznej i społecznej wnosimy o ustanowienie stałej subwencji drogowej dla dróg publicznych na ich bieżące utrzymanie, remonty i budowę (w dalszym ciągu 55 % gminnych dróg publicznych jest nieutwardzonych), ustanowienie subwencji ekologicznej (celem rekompensowania ujemnych wpływów obszarów chronionych i form ochrony przyrody na potencjał rozwojowy gmin) oraz o odtworzenie gminnych funduszy ochrony środowiska, zasilanych dochodami własnymi, a także dotacjami z wojewódzkich funduszy i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
9. Zupełnie odrębnym zagadnieniem jest właściwa regulacja systemu finansowania oświaty przez samorzady. Istniejąca fikcja w tym zakresie, gdzie kto inny (rząd) wyznacza standardy, sieć placówek, wybór dyrektorów placówek oświatowych oraz płace nauczycieli, a kto inny (samorząd) finansuje skutki tych decyzji oraz odpowiada za stan techniczny i funkcjonowanie placówek oświatowych – jest częścią wirtualnego państwa. Rosnący niedobór środków na oświatę w ramach subwencji oświatowej niedługo „rozsadzi” budżety samorządów i stworzy problemy społeczne o niewyobrażalnej skali.
10. **Ustawa jest kolejnym, bardzo dużym krokiem rządu do ograniczenia samodzielności samorządu poprzez zmniejszenie jego dochodów własnych oraz uzależnienia funkcjonowania JST od decyzji politycznych władz centralnych, mających wpływ na przyznawanie im środków na inwestycje.**

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

Krzysztof Iwaniuk